

Sygn. akt III AUa 90/21

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 11 maja 2021 r.

Sąd Apelacyjny w Szczecinie III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie następującym:

Przewodniczący:	Sędzia Jolanta Hawryszko (spr.)
Sędziowie:	Barbara Białecka Gabriela Horodnicka-Stelmaszczuk
Protokolant:	St. sekr. sąd. Elżbieta Kamińska

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 11 maja 2021 r. w S.

sprawy A. W.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w K.

o rekompensatę

na skutek apelacji ubezpieczonej

od wyroku Sądu Okręgowego w Koszalinie

z dnia 22 grudnia 2020 r., sygn. akt IV U 901/20

oddala apelację.

Gabriela Horodnicka-Stelmaszczuk	Jolanta Hawryszko	Barbara Białecka
----------------------------------	-------------------	------------------

Sygn. akt III AUa 90/21

UZASADNIENIE

Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w K. decyzją z 22.09.2020 r. odmówił ubezpieczonej A. W. prawa do przeliczenia emerytury wraz z rekompensatą z tytułu zatrudnienia w warunkach szczególnych z powodu braku zatrudnienia w warunkach szczególnych w wymiarze co najmniej 15 lat. Organ nie uwzględnił pracy przy monitorach komputerowych.

Ubezpieczona wniosła odwołanie od decyzji i wskazała, że od 1.01.1992r. do 31.12.2008 r. stale i w pełnym wymiarze czasu wykonywała pracę przed monitorem kineskopowym starej generacji, obciążającą narząd wzroku i wymagającą precyzyjnego widzenia; posiada 16 lat, 10 miesięcy i 3 dni pracy w warunkach szczególnych.

Organ rentowy wniosł o oddalenie odwołania.

Sąd Okręgowy w Koszalinie IV Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych wyrokiem z 22 grudnia 2020 r. oddalił odwołanie.

Sąd Okręgowy ustalił, że ubezpieczona, ur. (...), wykształcenie wyższe, pracowała na stanowiskach księgowej, referenta ds. księgowości podatkowej oraz inspektora ds. księgowości podatkowej. W dniu 15 maja 1991r. została w zatrudniona w Urzędzie Miejskim w B. na stanowisku referenta ds. księgowości podatkowej, następnie pracowała na stanowisku inspektora ds. księgowości podatkowej. Urząd Miejski w B. zakupił komputery pod koniec 1991 r. Z zakresu czynności z 10.08.1994 r. wynika, że do obowiązków ubezpieczonej należało:

1. prowadzenie rachunkowości podatkowej, należności przypisywanych i nieprzypisywanych oraz sprawozdawczości w tym zakresie, zgodność z obowiązującymi przepisami;
2. wystawianie, upomnień i tytułów wykonawczych oraz bieżąca ich aktualizacja;
3. organizowanie i nadzorowanie inkasa należności podatkowych i rozliczanie sołtysów;
4. obliczanie wynagrodzeń prowizyjnych dla sołtysów;
5. analizowanie realizacji wpływów z tytułu podatków i opłat oraz czuwanie nad rytmicznym wpływem dochodów oraz nadzór nad likwidacją zaległości podatkowych;
6. wszczynanie postępowania karno-skarbowego przy przestępczości finansowej i przekazywanie protokołów do urzędów skarbowych;
7. zakładanie konto-kwitariuszy dla wszystkich podatników oraz nanoszenie zmian na kontach podatników wynikających z decyzji i rejestru przypisów i odpisów;
8. kwartalne uzgodnienie obrotów konto-kwitariuszy w powiązaniu z kontem zbiorczym poszczególnych wsi;
9. uzgadnianie dzienników obrotów podatków i opłat wiejskich z rejestrem wymiarowym i rejestrem przypisów i odpisów;
10. prowadzenie ewidencji kont podatkowych w/g rodzajów podatków;
11. prowadzenie terminarza płatności i nadzorowanie terminowego wpłacania należności podatkowych;
12. ustalanie zaległości poszczególnych podatników oraz wydawanie zaświadczeń o stanie zaległości i odpisów konta;
13. sporządzanie miesięcznych zamknięć dzienników obrotów i uzgadnianie z urządzeniami prowadzonymi przez kierownika referatu finansowego;
14. prowadzenie druków ścisłego zarachowania oraz kompletnej dokumentacji w tym zakresie;
15. prowadzenie rachunkowości w zakresie środków transportowych od osób fizycznych i jednostek uspołecznionych oraz egzekucja należności w tym zakresie na podstawie wykazu z wydziału komunikacji.

Z do obowiązków z zakresu spraw ogólnych należało:

16. prowadzenie podręcznego skorowidza przepisów prawnych w odniesieniu do prowadzonych spraw;

17. sporządzanie jednostkowych sprawozdań statystycznych wprowadzonych instrukcją GUS, dotyczących działalności danego stanowiska pracy.

18. Zgodnie z zakresem czynności uprawniona była do:

19. wystawiania i podpisywania upomnień na zaległości podatkowe i inne opłaty;

20. wystawiania tytułów wykonawczych oraz przygotowanie decyzji dot. zajęć wierzytelności;

21. wystawiania odpisów kont podatkowych;

22. wysyłania wezwań w sprawie sum do wyjaśnienia;

23. podpisywania w rejestrach przypisów i odpisów oraz wymiarowych stwierdzających uzgodnienia.

Ubezpieczona nie zajmowała się tworzeniem ani modyfikacją programów komputerowych. Do odpowiednich aplikacji urzędowych wprowadzała wyłącznie dane. Z zaświadczenia lekarskiego z 12.03.1997 wynika brak przeciwwskazań zdrowotnych do pracy na stanowisku inspektora do spraw księgowości. W zaświadczeniu nie ma wzmianki o pracy przy monitorze kineskopowym. Z zakresu czynności ubezpieczonej z 16.03.1999 wynika nast. zakres obowiązków:

1. prowadzenie księgowości podatkowej, należności przypisanych i nieprzypisanych oraz sprawozdawczości w tym zakresie, zgodnie z obowiązującymi przepisami;

2. wystawianie upomnień i prowadzenie ewidencji wysłanych upomnień;

3. analizowanie realizacji wpływów z tytułu podatków i opłat oraz czuwanie nad rytmicznym wpływem dochodów oraz nadzór nad likwidacją zaległości podatkowych;

4. wystawianie tytułów wykonawczych przez przesłanie wniosków egzekucyjnych celem przymusowego ściągnięcia należności podatkowych.

5. prowadzenie ścisłej ewidencji tytułów wykonawczych dla poszczególnych podatków i Urzędów Skarbowych;

6. organizowanie i nadzorowanie inkasa łącznego zobowiązania pieniężnego;

7. rozliczanie sołtysów oraz sporządzanie list wynagrodzeń prowizyjnych za inkaso dla sołtysów w terminach rat ustawowych;

8. prowadzenie ewidencji kont podatkowych wg. rodzaju podatków dla poszczególnych klasyfikacji budżetowej:

- podatek rolny o/f,

- podatek od nieruchomości o/f,

- podatek od środków transportowych o/f,

- podatek od psów,

- czynsze za mieszkanie,

- inne podatki nieprzypisane;

9. prowadzenie rejestrów umorzeń, odroczeń oraz opłaty prolongacyjnej wg. decyzji;

10. zamykanie kolejnych miesięcy i roku podatkowego w systemie (...) i (...);

11. sporządzanie „Bazy danych” dla systemów j.w.;
12. prowadzenie dzienników obrotów i sporządzanie miesięcznych zamknięć obrotów;
13. prowadzenie terminarza płatności i nadzorowanie terminowego wypłacenia należności podatkowych;
14. ustalanie zaległości podatkowych i wydawanie zaświadczeń o stanie zaległości;
15. sporządzanie wniosków w celu dokonania wpisu do hipoteki ustawowej do księgi wieczystej;
16. wydawanie decyzji w sprawie:
 - umorzeń odsetek - podatków różnych,
 - umorzeń odsetek i odroczeń płatności oraz umorzeń należności - podatków od środków transportowych;
17. prowadzenie analiz i sprawozdawczości w zakresie rozliczeń z urzędami skarbowymi;
18. prowadzenie podręcznego skorowidza przepisów prawnych w odniesieniu do prowadzonych spraw;
19. sporządzanie jednostkowych sprawozdań statystycznych wprowadzonych instrukcją GUS, dotyczących działalności danego stanowiska pracy;
20. pełnienie zastępstwa pracownika zatrudnionego na stanowisku insp. ds. wymiaru podatków i opłat.

W zakresie powierzonych obowiązków była uprawniona do wystawiania i podpisywania upomnień na zaległości podatkowe i inne opłaty, wystawiania tytułów wykonawczych oraz przygotowanie decyzji dot. zajęć wierzytelności, wystawiania odpisów kont podatkowych, wysyłania wezwań w sprawie sum do wyjaśnienia, podpisywania w rejestrach przypisów i odpisów oraz wymiarowych stwierdzających uzgodnienia. Według zeznań A. W. przez cały okres zatrudnienia w Urzędzie Miejskim w B. pracowała przy pomocy komputera. Stosunek pracy rozwiązano 28.07.2020 r. w związku z przejściem ubezpieczonej na emeryturę. Pracodawca 28.07.2020 wystawił świadectwo pracy, wskazując w punkcie 11., że ubezpieczona wykonywała pracę w warunkach szczególnych lub w szczególnym charakterze - praca przy monitorze kineskopowym w okresie od 1.01.1992 r. do 31.12.2008 r. (w pełnym wymiarze pracy, praca wykonywana stale), rozporządzenie Rady Ministrów z 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz.U. z 1983r. Nr 8, poz. 43) załącznik do ww. rozporządzenia tj. wykaz A, dział XIV, poz. 5.

Decyzją ZUS z 9.07.2020 przyznano ubezpieczonej emeryturę w kwocie zaliczkowej w wysokości 3.123,87 zł brutto. Po ustaniu stosunku pracy, decyzją z 20.08.2020 r. przyznano jej prawo do emerytury w wysokości 3.133,68 zł brutto. W dniu 11.09.2020 wniosła o przeliczenie emerytury z rekompensatą oraz doliczenie składek zaewidencjonowanych na jej koncie ubezpieczeniowym za lipiec 2020 r.

Sąd Okręgowy nie uwzględnił odwołania i jako podstawę prawną rozstrzygnięcia wskazał art. 21 ustawy z 19 grudnia 2008 r. o emeryturach pomostowych (t.j. Dz.U. z 2018r., poz. 1924). Wyjaśnił, że rekompensata w rozumieniu wskazanej ustawy jest formą odszkodowania za utratę możliwości nabycia prawa do emerytury z tytułu pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze w rozumieniu przepisów obowiązujących przed 2009 r. dla osób, które nie nabyły prawa do emerytury pomostowej. Rekompensata przysługuje tym pracownikom, którzy osiągnęli co najmniej 15-letni okres pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze w rozumieniu art. 32 ust. 1 i 3 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, ale nie nabyli prawa do emerytury pomostowej z powodu nieuznania ich pracy za wykonywaną w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy o emeryturach pomostowych.

Sąd Okręgowy stwierdził, ubezpieczona nie miała możliwości nabycia prawa do emerytury pomostowej, ani do wcześniejszej emerytury z tytułu zatrudnienia w warunkach szczególnych, z uwagi na brak co najmniej 20-letnim okresem składkowym i nieskładkowym na datę 1.01.1999 r. Natomiast wywodziła uprawnienie do rekompensaty z faktu wykonywaniem pracy, stale i w pełnym wymiarze czasu pracy w warunkach szczególnych, na stanowisku inspektora do spraw księgowości podatkowej w Urzędzie Miejskim w B. od 1.01.1992 r. do 31.12.2008 r., tj. pracy szczególnie obciążającej narząd wzroku i wymagającej precyzyjnego widzenia przy obsłudze elektronicznych monitorów ekranowych (monitorze kineskopowym), która jest wymieniona w wykazie A, dział XIV, poz. 5 załącznika do rozporządzenia Rady Ministrów z 7 lutego 1983r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz.U. z 1983r. Nr 8, poz. 43). Sąd Okręgowy ocenił, że świadectwo pracy oraz świadectwo wykonywania pracy w szczególnych warunkach, złożone przez ubezpieczoną, są dokumentami prywatnymi w rozumieniu art. 245 k.p.c. i stanowią dowód jedynie tego, że osoba, która podpisała dokument, złożyła oświadczenie w nim zawarte. Tym samym, treść ww. dokumentów nie stanowiła przesądającego dowodu tego, co zostało w nim odnotowane. Taki walor mają wyłącznie dokumenty urzędowe, do których nie zalicza się świadectwa pracy oraz świadectwa wykonywania pracy w szczególnych warunkach. W ocenie Sądu I instancji, z dokumentacji znajdującej się w aktach osobowych ubezpieczonej wynika, że do roku 1996 ubezpieczona nie wykonywała przy pomocy komputera powierzonych jej obowiązków inspektora ds. księgowości. Świadczył o tym zakres czynności z 10.08.1994 r., w którym nie ma żadnych zapisów dotyczących pracy przy użyciu komputera; dopiero od 30 do 31.05.1996 r. była słuchaczem kursu (...) organizowanego przez Centrum Szkolenia Informatycznego (...) w K.. Sąd nie wykluczył, że ubezpieczona część obowiązków już wcześniej wykonywała przy pomocy komputera, o czym świadczy przyznanie dodatku za pracę w warunkach szkodliwych od 1.07.1992 r. Pomimo tego ubezpieczona wykonywała także szereg innych czynności, które nie były związane stricte z pracą przy monitorze. Z zaświadczenia lekarskiego wynika brak przeciwwskazań zdrowotnych do pracy na stanowisku inspektora do spraw księgowości. W tym dokumencie (w odróżnieniu od późniejszych) brak wskazania, że praca będzie wykonywana przy monitorze kineskopowym. W ocenie Sądu, pracodawca, kierując ubezpieczoną na badania okresowe, pracy przy monitorze komputera nie uznawał za istotny element jej pracy. Z kolei z zakresu obowiązków z 16.03.1999 wynika, że ubezpieczona w dalszym ciągu wykonywała również szereg innych prac biurowych niezwiązanych bezpośrednio z pracą przy monitorze. Brak jest jakiegokolwiek dowodu, że od 1.01.1992 r. do 31.12.2008 r. stale i w pełnym wymiarze wykonywała prace szczególnie obciążającą narząd wzroku i wymagającą precyzyjnego widzenia. Czynności, które wykonywała przy pomocy komputera, ale nie były to czynności stale i w pełnym wymiarze czasu pracy. Sąd nie dał wiary zeznaniom ubezpieczonej, że od początku 1992 roku stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obsługiwała komputer, w tym serwer znajdujący się w pokoju w którym pracowała. Nie uznał za prawdziwe również jej zeznań w zakresie, w którym opisała, że całą pracę w tym czasie wykonywała przy pomocy komputera. Powyższe stoi w sprzeczności z zakresem obowiązków ubezpieczonej z 10.08.1994 r., jak również z zeznaniami ubezpieczonej, że gdyby nie było komputerów swoją pracę mogłaby wykonywać ręcznie. Należy więc przyjąć że w tym czasie komputer z monitorem kineskopowym nie był wyłącznym narzędziem jej pracy i nie był niezbędnym narzędziem do jej prawidłowego wykonywania.

Niezależnie od powyższych stwierdzeń, Sąd Okręgowy podziela kierunek wykładni pojęcia „pracy szczególnie obciążającej narząd wzroku i wymagającej precyzyjnego widzenia - przy obsłudze elektronicznych monitorów ekranowych” zaprezentowany w wyrokach Sądu Najwyższego z 4.06.2019, III UK 150/18, z 28.11.2018, II UK 367/17 oraz w wyroku Sądu Apelacyjnego w Lublinie z 13.06.2017, III AUa 1364/16. Wedle wykazu A, działu XIV, poz. 5 - załącznika do rozporządzenia Rady Ministrów z 7 lutego 1983 w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, do prac w warunkach szczególnych zalicza się prace szczególnie obciążające narząd wzroku i wymagające precyzyjnego widzenia - w kartografii, montażu mikroelementów wymagającego posługiwania się przyrządami optycznymi oraz przy obsłudze elektronicznych monitorów ekranowych. Nie budzi wątpliwości, że takiej kwalifikacji prawnej podlegała wyłącznie praca przy obsłudze elektronicznych monitorów ekranowych, jeżeli szkodliwie oddziaływała na wzrok pracownika i wymagała precyzyjnego widzenia, bo z tej przyczyny została ujęta w wykazie prac szkodliwych ustalonym na podstawie przepisów dotychczasowych. Zwrócić należy uwagę, że skoro zwrot „precyzyjne widzenie” połączony został z pracą

przy obsłudze elektronicznych monitorów ekranowych, to chodzi o kwalifikowane (ponadstandardowe) obciążenie narządu wzroku w tego rodzaju pracy bez potrzeby odwołania się do realiów pracy (wymagającej precyzyjnego widzenia) w kartografii czy przy montażu mikroelementów wymagającego posługiwania się przyrządami optycznymi. Powszechnie wiadome jest, że w okresie, w którym tworzony był wykaz A, wskazana poz. 5 działu XIV praca odnosiła się do monitorów starej generacji - kineskopowych, o niskiej rozdzielczości i to determinowało założenie prawodawcy, że praca z wykorzystaniem takich urządzeń wymagała precyzyjnego widzenia, co szczególnie obciążało wzrok. Postęp technologiczny w tej dziedzinie stopniowo powodował, że to założenie traciło swą aktualność i w tej sytuacji konieczna stawała się ocena wykonywanej pracy przez pryzmat ponadstandardowego (w stosunku do przeciętnej pracy z komputerem) obciążenia wzroku. W związku z tym trafne jest spostrzeżenie, że poz. 5 nie ma na uwadze samego posługiwania się komputerem w pracy, lecz pracę szczególnie obciążającą wzrok i wymagającą precyzyjnego widzenia przy obsłudze elektronicznych monitorów ekranowych. Zatem nie wystarczy samo posługiwanie się komputerem w pracy, lecz konieczne jest wykonywanie pracy z użyciem ekranu komputera, która szczególnie obciąża wzrok i wymaga precyzyjnego widzenia. Obie przesłanki tj. szczególne obciążenie wzroku i precyzyjne widzenie muszą być spełnione łącznie. Sąd Najwyższy wymienił przykładowo stanowiska, które wymagają nieustannego wpatrywania się w monitor, wyszukiwania drobnych elementów, punktów, szczegółów w obrazie monitora, jak np. w kartografii, w wieży kontroli lotów, czy monitoringu obiektów, ulic itp. Tego typu prace nie tylko szczególnie obciążają wzrok ale wymagają precyzyjnego widzenia. Praca w wieży kontroli lotów, czy monitoringu obiektów i ulic wymaga nieustannej obserwacji i precyzyjnego widzenia, gdyż obraz na monitorze nie jest wytwarzany przez osobę, która monitor ten obsługuje. Tymczasem praca biurowa polega na tworzeniu obrazu przez osobę obsługującą monitor i tylko od niej a nie od czynników zewnętrznych, na które nie ma wpływu, zależne są zmiany obrazu. Dlatego precyzyjne widzenie nie jest konieczne (por. wyrok Sądu Najwyższego z 16.04.2013r. II UK 236/12).

W stanie faktycznym sprawy, ubezpieczona nie wykazała aby stale i w pełnym wymiarze czasu wykonywała pracę szczególnie obciążającą narząd wzroku i wymagającą precyzyjnego widzenia, przy obsłudze elektronicznych monitorów ekranowych. Niewątpliwie, z różnym natężeniem, wykonywała przy pomocy komputera pracę biurową, która polegała na tworzeniu obrazu przez osobę obsługującą monitor i tylko od niej, a nie od czynników zewnętrznych, na które nie miała wpływu, zależne były zmiany obrazu pojawiającego się na monitorze ekranowym. Ubezpieczona nie musiała nieustannie wpatrywać się w monitor. Pracę przy komputerze łączyła z pracą biurową polegającą na tworzeniu dokumentów, a nie wpatrywaniu się w ekran monitora, który przedstawiałby zewnętrznie tworzony obraz.

Apelację od wyroku złożyła ubezpieczona.

Ubezpieczona zarzuciła rozstrzygnięciu błędną ocenę zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego poprzez odmowę wiarygodności przedłożonym świadectwom pracy, w tym w szczególnych warunkach, oraz zeznaniom ubezpieczonej. Podniosła, że skoro wykazała fakt świadczenia pracy przez okres ponad 15 lat, tj. od 1992 r. (kiedy doszło do komputeryzacji stanowiska pracy) przy obsłudze elektronicznych monitorów ekranowych (przy monitorze kineskopowym starej generacji), stale i w pełnym wymiarze czasu pracy, to powinna mieć przyznane prawo do rekompensaty z tytułu wykonywania pracy w szczególnych warunkach. Ubezpieczona wniosła o uchylenie wyroku.

Sąd Apelacyjny rozważył sprawę i uznał, że apelacja jest niezasadna.

W ocenie Sądu Apelacyjnego zaskarżony wyrok odpowiada prawu. Sąd Okręgowy prawidłowo przeprowadził postępowanie dowodowe, a dokonane ustalenia w zakresie okresu świadczenia pracy, stanowisk pracy i zakresu obowiązków pracowniczych ubezpieczonej, w tym z wykorzystywaniem od roku 1992 r. komputera, nie są wadliwe i znajdują odzwierciedlenie w treści przedstawionych w sprawie dowodów. Sąd Apelacyjny czyni ustalenia Sądu Okręgowego częścią uzasadnienia własnego wyroku. W szczególności, nie budzi wątpliwości Sądu Apelacyjnego, że po komputeryzacji Urzędu Miasta w B., w tym stanowiska pracy ubezpieczonej, od stycznia 1992 r. ubezpieczona pracowała z wykorzystaniem komputera z monitorem ekranowym. Brak jednak podstaw faktycznych do twierdzenia, zważywszy na ustalony zakres obowiązków ubezpieczonej, że świadczyła pracę stale i w pełnym wymiarze czasu pracy z użyciem komputera, bądź też w pełnym zakresie czasu pracy obsługiwała komputer. Prima facie oczywiste jest bowiem, że ubezpieczona zajmowała się podatkami, opłatami i innego rodzaju należnościami, ale jednocześnie

wykonywanie części tych obowiązków nie wymagało użycia komputera z monitorem kineskopowym. Ubezpieczona musiała bowiem korzystać z określonych druków, formularzy, wydrukowanych sprawozdań, analizować przedkładane jej dokumenty. Sąd Okręgowy trafnie więc zwrócił uwagę, że nie wszystkie czynności, jakie miała wykonywać, były realizowane za pomocą komputera. Podkreślić należy, że jednym z koniecznych warunków jest, aby praca w szczególnych warunkach była wykonywana stale (codziennie) i w pełnym wymiarze czasu pracy w warunkach pozwalających na uznanie jej za jeden z rodzajów pracy wymienionych w wykazie stanowiącym załącznik do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. z 1983r., Nr 8, poz. 43 ze zm.) - zwanego dalej rozporządzeniem z 7 lutego 1983 roku. A więc krótsze dobowo, nie w pełnym wymiarze obowiązującego czasu pracy, świadczenie pracy w warunkach narażających na szybszą utratę zdolności do zarobkowania, wyklucza dopuszczalność uznania pracy za świadczoną w szczególnych warunkach. Nie jest przy tym orzeczniczo akceptowalne uwzględnianie, przy ustaleniu okresów pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, innych równocześnie wykonywanych prac, które nie oddziaływały szkodliwie na organizm pracownika. Nie wchodzi też w rachubę sporadyczne, czy okresowe wykonywanie pracy wymienionej w wykazie stanowiącym załącznik do rozporządzenia z 7 lutego 1983 r.

Sąd Apelacyjny wskazuje przy tym na w pełni aprobowane stanowisko prawne przedstawione w wyroku Sądu Najwyższego z 4.06.2019 r., III UK 150/18, zgodnie z którym prawo do rekompensaty przysługuje takiemu pracownikowi, który przy użyciu monitora wykonywał pracę wymagającą precyzyjnego widzenia w warunkach szczególnego obciążenia wzroku. Sąd Najwyższy wyjaśnił, że brak pozytywnej regulacji normatywnej, która ex definitione pozwalałaby przyjąć, że każda praca w pełnym wymiarze czasu na stanowisku wyposażonym w monitor ekranowy jest pracą w szczególnych warunkach w rozumieniu art. 32 ust. 2 ustawy emerytalnej. Takiej kwalifikacji prawnej podlega jedynie praca przy obsłudze elektronicznych monitorów ekranowych, jeżeli oddziaływała na wzrok pracownika i wymagała precyzyjnego widzenia, i z tej dokładnie przyczyny została ujęta w wykazie prac szczególnie szkodliwych na podstawie dotychczasowych przepisów. Chodzi bowiem o pracę o znacznej szkodliwości i uciążliwości, co powinno pozostawać w związku z określoną czynnością polegającą na obsłudze, a nie tylko na posługiwaniu się w pracy elektronicznym monitorem ekranowym. Sąd Najwyższy wyjaśnił, że przy powszechnym posługiwaniu się komputerami w pracy, na wielu różnych stanowiskach, odmienna interpretacja tego przepisu prowadziłaby do zatarcia różnic między pracą w szczególnych warunkach i pracą, w której pracownik posługuje się komputerem. Różny zakres czynności pracowniczych, jak i stosowanie, na poszczególnych stanowiskach pracy, różnych rodzajów monitorów, oczywiście oznacza konieczność uwzględniania tych odmienności. Według opinii Sądu Najwyższego, nie można generalnie uznawać, że pojawienie się w pracy monitora ekranowego oznacza pracę w szczególnych warunkach, nawet jeśli patrzenie w monitor jest szkodliwe dla zdrowia.

Kierując się przyjętą praktyką orzecniczą, Sąd Apelacyjny ocenił, że ubezpieczona mylnie utożsamiała obsługę monitorów ekranowych, stosowanych np. w przemyśle, czy w kontroli ruchu lotniczego, z wykorzystywaniem do pracy sprzętu biurowego, tj. komputera z monitorem. W przekonaniu Sądu drugiej instancji, nie ma żadnych racjonalnych przesłanek, ani prawnych, ani faktycznych, aby zakładać, że praca inspektora, księgowej, czy inna praca biurowa, z wykorzystaniem komputera, zawsze będzie pracą w szczególnych warunkach, a zatem, biorąc pod uwagę treść art. 32 ust. 2 ustawy emerytalnej, aby była uznawana jako praca wykonywana w warunkach o znacznej szkodliwości dla zdrowia, o znacznym stopniu uciążliwości, czy też wymagała wysokiej sprawności psychofizycznej ze względu na bezpieczeństwo własne lub otoczenia. Przepisy art. 32 ust.2 ustawy emerytalnej, w tym omawianym zakresie nie podlegają wykładni rozszerzającej, nawet jeśli brać pod uwagę korzyść osoby ubiegającej się o wyższe świadczenie. Należy zauważyć, że od początku lat 90-tych następuje systematyczna komputeryzacja zasadniczo wszystkich stanowisk pracy. Również stanowiska pracy biurowej były i nadal są wyposażane w coraz to nowszy sprzęt elektroniczny, i to nie tylko komputerowy, który jest wykorzystywany w coraz większym wymiarze czasu pracy. Sprzęt ten ma za zadanie usprawnić i ulepszyć pracę, jest powszechnym udogodnieniem i jako taki nie może być z definicji traktowany jako zagrożenie dla zdrowia pracowników. W aktualnych warunkach praktycznie nie istnieje praca nieskomputeryzowana i nikt nie jest w stanie zrezygnować z komputeryzacji. Zatem w takich realiach społeczno-gospodarczych, argumentacja ubezpieczonej prowadzi ad absurdum, że każdy pracownik posługujący się

na stanowisku pracy komputerem, pracuje w warunkach szczególnych i może domagać się szczególnych uprawnień z zakresu zabezpieczenia emerytalnego.

W ocenie Sądu Apelacyjnego nie ma wątpliwości, że nie takie było ratio legis regulacji wprowadzonych ustawą z 19.12.2008 r. o emeryturach pomostowych (Dz. U. 2018.1924 t.j.) Z uzasadnienia projektu ustawy wynika, że emerytura pomostowa została ukształtowana jako świadczenie wygaszane, co oznacza ustanowienie takich warunków nabycia prawa, które powodują stopniowe zmniejszanie się kręgu osób spełniających te warunki, jest ona bowiem przewidziana tylko dla osób, które rozpoczęły wykonywanie pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze przed dniem wejścia w życie reformy emerytalnej, tj. przed 1.01.1999 r. Emerytury pomostowe zostały ustanowione dla węższego kręgu uprawnionych niż krąg osób uprawnionych do emerytury w niższym wieku emerytalnym, nabywanych do 31.12.2008 r. Natomiast rekompensata (art. 21 cyt. ustawy) jest formą odszkodowania za utratę możliwości nabycia prawa do emerytury z tytułu pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze w rozumieniu przepisów obowiązujących przed 2009 r. dla osób, które nie nabyły prawa do emerytury pomostowej. Podobnie jak przy ustalaniu okresu pracy w warunkach szczególnych na potrzeby przyznania emerytury w niższym wieku emerytalnym, przy ustalaniu prawa do rekompensaty są uwzględnione tylko okresy, w których praca była wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy. Nie można zatem dokonywać wykładni rozszerzającej normy zawartej w art. 21 ustawy przez uznanie, że wszyscy pracownicy biurowy pracujący przez lata przy komputerach i posługujący się elektronicznym sprzętem biurowym, pracują w warunkach szczególnych w rozumieniu art. 32 ust. 2 ustawy emerytalnej. Należy też pamiętać, że wykaz prac w warunkach szczególnych był opracowywany w latach 80-tych w zupełnie innych realiach technologicznych.

Nawiązując do zarzutów apelacji, zdaniem Sądu drugiej instancji, Sąd Okręgowy trafnie ocenił materiał dowodowy i wywiódł z tej oceny prawidłowe wnioski. W szczególności trafnie wskazał, że świadectwa pracy, w tym świadectwa pracy w szczególnych warunkach, jako dokumenty prywatne stanowią tylko dowód złożenia przez pracodawcę określonych oświadczeń wiedzy. Nie są jednak prawnie skutecznym dowodem zaistnienia faktów, które są w nich wskazywane. Świadectwa pracy, jako dokumenty prywatne, nie wykluczają dopuszczalności samodzielnych ustaleń faktycznych i oceny prawnej sądu. Oczywiście jest, że świadectwo pracy i świadectwo wykonywania pracy w szczególnych warunkach nie są dokumentami urzędowymi w rozumieniu art. 244 § 1 i 2 k.p.c., gdyż pracodawca wydający świadectwo nie jest organem państwowym, ani organem wykonującym zadania z zakresu administracji państwowej. Tylko dokumenty wystawione przez organy państwowe stanowią dowód tego, co zostało w nich urzędowo zaświadczone. Natomiast świadectwo traktuje się w postępowaniu sądowym jako dokument prywatny w rozumieniu art. 245 k.p.c., który stanowi dowód tego, że osoba, która go podpisała, złożyła oświadczenie zawarte w dokumencie (m.in. wyrok SN z 16.06.2009 r., I UK 24/09). Okoliczność wystawienia takiego dokumentu, zatem nie wprowadza domniemania prawnego, że ubezpieczona wykonywała prace kwalifikowane do prac w szczególnych warunkach. Również przyznany przez pracodawcę dodatek za pracę w warunkach szkodliwych, wbrew sugestii skarżącej, nie potwierdza wykonywania pracy w szczególnych warunkach.

Sąd Okręgowy nie dopuścił się do naruszenia prawa materialnego, ani naruszenia prawa procesowego, które rzutowałyby na trafność rozstrzygnięcia. Ubezpieczona nie posiada co najmniej 15 lat pracy w szczególnych warunkach, wykonywanej stale i w pełnym wymiarze czasu pracy, co czyni roszczenie niezasadnym.

Mając na uwadze przedstawioną ocenę prawną, Sąd Apelacyjny na podstawie art. 385 k.p.c. oddalił apelację ubezpieczonej.

Gabriela Horodnicka-Stelmaszczuk	Jolanta Hawryszko	Barbara Bialecka
----------------------------------	-------------------	------------------